1079

Plaatsvervangend hoge commissaris te Djakarta (Gieben) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 21 aug. 1950

Vanmorgen berichtte mij Kol. Paulissen, dat op 20 dezer te 15.00 uur de ontruiming van het doorgangskamp te Makassar is voltooid zonder incidenten van enige betekenis. Gegevens omtrent afgevoerde aantallen en nieuwe bestemming doe ik binnenkort volgen. Op 16 Augustus vertrok Scheffelaar naar Balikpapan, teneinde daar gelegerde Ambonese militairen te bewegen zich naar Java te laten afvloeien. Blijkens vanmorgen ontvangen voorlopig rapport gaat het Scheffelaar nog niet voor de wind. Op een door Scheffelaar terstond na aankomst belegde bijeenkomst met Ambonese voormannen werd voorgesteld, dat de Ambonezen rechtstreeks van Balikpapan naar Ambon zouden worden gestuurd en hun wapens tot op de rede van Ambon wensten te behouden. Men beriep zich daarbij op enige Ned. Officieren en met name op de in het begin dezer maand gerepatrieerde Kolonel Berlijn, die de Ambonezen te Balikpapan herhaaldelijk had geadviseerd om nimmer zich naar Java te laten afvoeren en nimmer de wapens af te geven. Nu Scheffelaar het tegenovergestelde raadt, voelt men zich door Nederland verraden. Over het ook op ander terrein zeer afkeurenswaardige gedrag van Berlijn volgt afzonderlijk rapport.

Scheffelaar bevestigt wat mij reeds door Cutts als bevinding der Milobs was medegedeeld, dat de Ambonese militaire gemeenschap te Balikpapan onder goede discipline staat. Volgens Scheffelaar echter is de discipline slechts uiterlijk, omdat de Ambonezen, mede als gevolg van de Makassaraffaire, zo door angst zijn bevangen, dat zij niet voor rede vatbaar of hanteerbaar zijn. Het gelukte Scheffelaar op 17 dezer een achttal Ambonese onderofficieren ervan te overtuigen dat, in afwachting van het openkomen van Ambon, legering op Java mede voor hun veiligheid het beste was. Deze onderofficieren hebben bij hun poging om op hun beurt hun minderen tot dat zelfde inzicht te brengen compleet echec geleden. Hoewel ogenschijnlijk de situatie te Balikpapan rustig is, ligt brandstof opgehoopt om door onverantwoordelijke elementen tot explosie te komen. De Ambonezen moeten er weg. Het uiten van dreigementen tegen Ambonezen als het afnemen van status of abandonneren voor geval zij niet in afvoer uit Balikpapan zouden toestemmen, zou, gezien hun angstpsychose, averechts uitwerken. Scheffelaar is mitsdien van oordeel al het mogelijke te moeten verrichten om de Ambonezen tot instemmen met afvoer over te halen. Hij heeft dus zijn verblijf te Balikpapan verlengd, terwijl op zijn verzoek een der uit Makassar komende schepen met Ambonezen aan boord langs Balikpapan geleid is om aldus de Ambonezen aldaar ervan te overtuigen, dat de Makassarse Ambonezen met hun instemming zich naar Java hebben laten afvoeren. Evacuatie van te Balikpapan aanwezige Timurese militairen lijkt minder moeilijkheden op te leveren.

De nationale feestdag te Djakarta is zonder noemenswaardige incidenten verlopen. Zaterdagavond 19 dezer evenwel zijn er moeilijkheden geweest met enige in buiten Djakarta gelegen kampement 'Kampong Makassar' gelegerde militairen, terwijl in de avond van 20 dezer door Militaire Gouverneur Djakarta soortgelijke en alarmerende berichten werden doorgegeven over een even verder buiten Djakarta gelegen kampement Tandjong Oost. Hoewel een gemeenschappelijk onderzoek uitwees, dat deze berichten ongegrond waren, is toch vanmorgen in overleg met Militair Gouverneur en Simatupang besloten de Ambonezen met hun gezinnen uit Kampong Makassar en Tandjong Oost, tezamen omvattende 1000 zielen, te legeren in het kampement aan de Berenlaan te Djati Negara, waar zij enerzijds geflankeerd worden door Hollandse KL en anderzijds door PM. Zij zullen voor eigen bewaking zorgdragen, waarvoor hun met instemming van Simatupang in totaal 60 wapens beschikbaar worden gesteld. Verwacht kan worden, dat zulks op ook onder deze Ambonezen heersende angststemming een goede invloed zal hebben. De verhuizing zal morgen plaatshebben. De uit Makassar reeds in Midden-Java gearriveerde Ambonezen eten voor het ogenblik uit de hand.

Kenmerk: Gieben 437.
© NA, archief Minkol., codetel. 19509
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/NederlandsindonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/16717